

СИМА ЂИРКОВИЋ, ИСТОРИЈА СРЕДЊОВЕКОВНЕ БОСНЕ, Београд 1964.

Недавно се, у издању Српске књижевне задруге, појавило синтетично дјело универзитетског професора др Симе Ђирковића о средњовјековној Босни, које ће радо прихватити не само стручњаци-медиевристи већ и сви прави љубитељи историје. Средњовјековна босанска држава је, због особености свог израстања, опадања и пропасти, одавно привлачила пажњу научника-историчара и оних који су се њоме дилетантски бавили. Знатан број људи је дао позамашну количину расправа и синтетичних захвата о средњовјековној Босни који су, добрим дијелом, одражавали не само идејна схватања времена у коме су настајали већ и идеализовали историју Босне у средњем вијеку и националистичким схватањима извитоперавали њену слику. И сâмо то је стварало нужност писања научног дјела о средњовјековној Босни, ослобођеног многих пропуста и мана већине досадашњих захвата у Босну средњег вијека.

Прилазећи критички до сада познатим изворима и надовезујући на то сопствена дубља истраживања, Ђирковић је дао cjеловит научни приказ Босне средњег вијека и то у степену који је на садашњем ступњу њених историјских проучавања било могуће постићи. Особиту вриједност ове књиге чини то што је њен аутор успио вјешто да укомпоује историју привредног, културног и друштвеног живота средњовјековне Босне у синтезу њеног политичког развоја.

Књига је снабђена добро одабраним илустрацијама у прилогу и тексту и прегледом извора и литературе. Она је, као резултат свестраног научног посматрања, а уз то и вјештог излагања, веома неопходан приручник свима који се баве историјским изучавањем средњовјековне Босне и врло солидан уџбеник за оне који желе да се са њеном прошлошћу упознају. Начин излагања чини ову књигу врло привлачним штивом, што употпуњује њену вриједност.

P. J.

БИБЛИОГРАФИЈА ИЗДАЊА У НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКОМ РАТУ 1941 — 1945. Војноисторијски институт, Београд 1964.

Као резултат вишегодишњег рада групе сарадника Војноисторијског института, крајем прошле године изашла је из штампе „Библиографија издања у народноослободилачком рату“, у којој су, први пут, сакупљени, систематизовани и публиковани библиографски подаци о cjелокупној издавачкој дјелатности свих органа и ин-

ституција ослободилачког покрета наших народа.

На 820 страна енциклопедијског формата ове књиге, добила су мјесто ова самостална издања књига, брошура, листова, часописа и билтена штампана или умножена у периоду од 4. јула 1941. до 15. маја 1945. године. Приређивачи су успјели да, обиласком свих већих установа у земљи које чувају ову

врсту грађе и консултовањем око 500 људи, прикупе огроман материјал, који је последице сређивања сведен на 9.558 јединица датих у овом дјелу уз библиографске податке до којих се могло доћи.

Основни дио књиге подијелен је у три дијела. У првом дијелу, који садржи 4339 библиографских јединица, дата су издања јединица, установа и команди народноослободилачке војске. Други дио, са 4777 библиографских јединица, садржи издања партијско-политичких руководства и организација, органа народне власти, синдиката, културно-просвјетних установа и удружења. Посебно су издвојене 442 јединице без потпуних библиографских података за она издања чији оригинали нијесу сачувани. Сваки од ових дијелова садржи по два одјељка: књиге и брошуре, и периодику. Унутар одјељака јединице су сређене по абеди, а имају јединствене редне бројеве у читавој књизи.

Уз сваку библиографску јединицу дати су најважнији подаци потребни једној библиографији општег карактера и, што је посебно корисно, назначена је локација сваког оригинала.

„Библиографија“ је илустрована са 444 фотокопије насловних страна разних издања и 156 фотографија аутора, уредника, штампариа и техника.

Поред основног текста „Библиографија“ садржи 18 регистара, прегледа и разних прилога, који олакшавају њену употребу и стручно је употпуњују.

Из ових прилога може се видјети да „Библиографија“ садржи помене о 1264 издавача, 154 штампарије и 666 техника. Запажа се да се издавачка дјелатност развијала упоредо са снажењем и нарастањем НОБ. Тако за 1941. имамо 83 издања, 1942 — 458, 1943 — 1504, 1944 — 3811, 1945 — 2666, док је 1587 издања без ознаке године. Интересантно је напоменути да „Библиографија“ биљежи 189 издања на страним језицима.

Ова „Библиографија“ пружа увид у богато али до сада недовољно познато културно наслеђе народноослободилачке борбе и корисно ће послужити научним и културним радницима и свима онима који желе да свестраније упознају ослободилачку борбу и револуцију народа Југославије.

С. СТАНИШИЋ

ФРАЊО ТУЋМАН, ОКУПАЦИЈА И РЕВОЛУЦИЈА — двије расправе у издању Знанствене библиотеке Института за историју радничког покрета, Загреб 1963.

Дјело Фрање Тућмана „Окупација и револуција“ састоји се од двије опсежне студије повезане тематски и настале у оквиру припрема Института за историју радничког покрета у Загребу и осталих југословенских историчара за Трећи међународни конгрес за историју европских покрета отпора, одржаног у Карловим Варима почетком септембра 1963. године.

И једна и друга студија овог дјела „Независна Држава Хрватска као инструмент политике окупационих сила у Југославији и народноослободилачка борба у Хрватској 1941 — 1945“, и „Окупациони систем и развој ослободилач-

ког рата и социјалистичке револуције у Југославији 1941 — 1945“, не ограничавају се на тему окупације Југославије и социјалистичке револуције југославенских народа, већ захваћају комплекс унутрашњих и вањских увјета који су довели до тих преломних збивања и детерминирали њихов ток. Потцртавајући управо ту историографску и историјску вриједност ових студија под њиховим заједничким насловом, дјело не само да указује на квалитетно нове поставке наше најновије историје, него истовремено по начину постављања проблема и научној интерпретацији аутора постаје од великог интереса за међународну и нашу јавност.